

600

1906

KÖZLEMÉNYEK

1906

□ KIADJA AZ IPARTESTÜLET, BUDAPEST, VIII., NÉMET-UTCA 22 □

34. SZÁM

SZERKESZTŐ: SZIKLAI ZSIGMOND ÉPÍTŐ MESTER

MÁJUS 15

Az Országos Középítési Tanácsot a m. kir. kereskedelem-
ügyi minster úr megalakítván, annak tagjául ipartestületünk szeretett
elnökét, *Jakabffy Ferenc* építő mester urat is, öt évi időtartamra, kine-
vezte és így ezen új testületben karunk érdekei jó képviseletet
nyertek.

Budapesten f. hó 22-én lesz a VIII. kerületben a pótválasztás
Madary Gábor asztalos mester és dr. Nagy Dezső ügyvéd között.
Felhívjuk t. tagjaink figyelmét a f. hó 1-én megjelent 33. számú
Közleményünkre, amelyben kértük ipartestületünknek a VIII. kerületben
lakó tagjait, hogy szavazataikkal *Madary Gábort* támogassák. Foko-
zott mértékben kell eme kérelmünket most ismételnünk. Mert a most
lezajlott országgyűlési képviselőválasztások eredménye az, hogy a
népképviseletben egyetlenegy iparostag sem foglal helyet és így,
eltekintve *Madary Gábor* egyéni érdemeitől, minden egyes iparos-
nak erkölcsi kötelessége azon lenni, hogy legalább egy iparos fog-
laljon helyet a parlamentben, amelynek a közeljövő feladatai közé
tartozik: az ipartörvény, a betegsegélyző törvény módosítása és a
kötelező baleset elleni biztosításról szóló törvény megalkotása; tehát
az iparra mélyen kiható törvények megalkotása. A főváros választóinak
politikai érettségére nem kedvező világítást vet, hogy kilenc kerü-
letéből hat nem tudott mást választani, mint prókátort. Legalább még
ezt a kerületet mentsük meg az ügyvédi inváziótól.

Munkásmozgalmak.

Klenovits és Báthory cég IX., Bakács-téri építkezésén a kömü-
vesek április hó 26-án a munkát abbahagyták; az ügyet a hatos
vegyesbizottság olykép intézte el Pucher István építómester úr dön-

tésével, hogy rosszalja a munka abbahagyását, a cégnek okozott kárát felerészben a kőművesek, felerészben a segédpallér tartozik megtéríteni. Miután a vegyes-bizottság munkás-tagjai elmulasztották a kőműveseket az ítéletről értesíteni, április hó 28-án az összes kőművesek kikérték könyveiket. A következő hétfőn az építkezésen egyetlen kőműves sem jelentkezett, még aznap a vegyes-bizottság ülésén ez építkezés zárlat alá vonását szerződésellenesnek mondotta ki, egyben elhatározta, hogy a zárlatot csak úgy veszi bebizonyosodottnak, ha ott május 2-án a kőművesek a munkát újból fel nem vennék; e napon a kőművesek a munkát újból felvették s így ez ügy békésen befejeztett.

Május hó 9-én, reggel a kőművesek Kondor és Feledi cég Népszínház-utcai építkezésén a munkát abbahagyták, mert ott egy nem szervezett munkás is dolgozott. A vegyes-bizottság elnökének, Sziklai Zsigmond közbelépésének eredménye az volt, hogy a kőművesek még aznap délben a munkát újra folytatták.

E hó 14-én Székely és társai betonfödém készítőknél a cemenetek abbahagyták a munkát. Sztrájk van: Békéscsabán, Esztergomban, Félegyházán, Gödöllőn, Nagyikindán, Rákospalotán, Szabadkán, Szolnokon, Ujpesten, Vácott és Zentán. Munkazárlat van: Bécsben, Kolozsváron, Temesváron és Ujvidéken.

Utolsó számunk megjelenése óta az ipartestületnek mind a három szakosztálya tartott ülést, mely mind a munkáskérdéssel foglalkozott.

A kőfaragó szakosztály Gerenday Béla elnöklésével f. évi április 30-án tartott ülésében foglalkozott a kőfaragó-segéddek átiratával, mely a bér- és munkaviszony rendezését sürgette. A szakosztály elhatározta, hogy a segéddek kérésének enged, mihez képest értesítette a segédeket, hogy május 9-ére maguk közül a Budapesten kőfaragó mestereknél tényleg munkában álló három segédet küldjenek ki, a munkaadók közül kiküldendő három mesterrel a meg egyezés alapjának keresése végett folytatandó tárgyalásra. Ennek alapján a munkaadók közül kiküldött Gerenday Béla, *Andreetti* Anzelm és *Seenger* Béla, a kőfaragó segéddek közül *Gazsó* Antal, *László* Gyula és *Nagy* Béla f. hó 9-én közös értekezletre gyűlvén össze, abban állapodtak meg, hogy egy bértarifa közösen lesz megállapítandó a darabszámrendszer alapján. Erre nézve mind a munka-

adók, mind a segédek előbb külön-külön át fogják tanulmányozni az 1903. évben kidolgozott ábrás-árjegyzéket és ha ez meglesz, össze fognak ülni, hogy azt közös megegyezés szerint életbe léptessék.

Az ács szakosztály Horváth József elnöklése mellett tartott ülést f. hó 9-én. Elnök bejelentette Bauer István ácsmester tagnak elhalálozását. A szakosztály sajnálattal vett erről tudomást és a hátramaradt családnak részvétét fejezte ki. — Az ácsmunkavezetők munka- és bérvizonyuk rendezését kérték. A szakosztály a memorandum érdemleges tárgyalásába addig nem bocsájtkozik, míg a testület elüljárósága a munkavezetői viszony egyöntetű rendezése ügyében nem határoz. Kimondván, hogy azon nem remélt esetben, hogyha a pallérok mozgalmat indítanak, elvárja, hogy a munkaadók szolidaritásához csatlakozni fognak azon munkaadók is, kik a palléroknak máris megfizetik az általuk követelt bért.

A faanyag és ácsmunkák ármegállapító bizottságába kiküldettek: *Palkovich Aurél* (Gregersen), *Nándor Pál* és *Sramó Lajos* azzal, hogy az árat negyedévenként, vagy amikor árváltozás beáll, jelentsék be a „Közlemények“ szerkesztőségénél.

Az építő- és kőműves szakosztály f. hó 11-én dr. *Erős Sándor* elnökletével tartott ülést, amelyben az építési munkavezetők terjedelmes memorandumra lett előterjesztve. Ezen memorandumban foglalt „mérsékelt kívánságok“ legfontosabbjait itt szószerint közöljük:

1. A székesfővárosi építőmesterek stb. ipartestületének összes tagjai, tehát az ács-, kőfaragó-, cementes stb. mesterek 1907. február 15-től számítva csakis képesítéssel bíró munkavezetőt és segédmunkavezetőt alkalmazhatnak.

2. Minden egy emeletnél vagy ennél magasabb építkezéshez egy építési munkavezető alkalmazandó. Egy építési munkavezető legfeljebb két épületet vezethet, amennyiben azok egy telken épülnek. Ha az építkezés cottage-rendszerű és öt épületnél többet magában nem foglal, egy építési munkavezető vezetheti; de mindenik épülethez egy-egy segédmunkavezető alkalmazandó. Kivételt képez, ha épületenként egy-két kisebb lakást magában foglaló egyszerű családi házak épülnek egy telken; ez esetben, ha az építendő házak földszintesek és ötnél nem többek, az egészet az építési munkavezető végezheti. Addig, míg az épületen az összes falazási és elhelyezési munkákat be nem fejezték, más egyén az építésvezető helyét el nem foglalhatja.

3. Kisebbségi építkezéseket, pl. köfal-kerítéseket, egy telken egy-két lakást magában foglaló családi házakat segéd munkavezetők önállóan végezhetnek.

4. A munkavezető legkisebb díjazása 70 korona, amennyiben a szabályzat életbelépésekor 60 koronán alul volt a fizetése. Akiknek ez összesen már most is felül van a fizetésök, azok 10 korona fizetésemelésben részesülnek. A segéd munkavezetők heti fizetése 50 koronánál kevesebb nem lehet. A munkavezetőt teljes fizetés illeti meg tél idején is; ekkor vagy más oly időben, amikor bármi ok miatt az építkezésen szünet áll be, irodai vagy állásának megfelelő egyéb szolgálatra is alkalmazható. Ugy az építési munkavezető, mint a segéd munkavezető egy helyben való folytonos alkalmaztatásuknak minden második évben 10%-os fizetésjavítást élveznek, mindaddig míg az építési munkavezető fizetése a 100, a segéd munkavezető fizetése a heti 70 koronát el nem éri.

5. Nős munkavezető negyedévenként 150, a nőtlen 75 korona lakbérben részesül. A segéd munkavezetők közül a nők negyedévenként 100, a nőtlenek 50 korona lakbért kapnak.

6. Ha az építkezés félórai útnál messzebbre esne a munkavezető lakásától, akkor a villamos költségek naponként megtérítendőek. Ha a munkavezető a városon kívül lakik, ez esetben a villamos költségre igényt nem tarthat. Ha az építkezés vámon kívül folyik, naponként egy korona; ha a szomszédos községekben (10 km. belül) folyik, naponként két korona pótlék illeti meg úgy a munka-, mint a segéd munkavezetőt. Az ebédhordozásra egy nap-számos álljon a munkavezető rendelkezésére.

7. A napi munkaidő egy órával hosszabb a segéd munkásokra megállapított rendes napi munkaidőnél. Ez egy órának fele a reggeli, fele az esteli időre esik. Ebédidő azonos a segéd munkások ebéd-idejével.

8. Amennyiben a munka sürgőssége a rendes napi munkaidőn túl foglalkozást kötelessé teszi, de az éjjeli 10 óráig tartó időt meg nem haladja, óránként egy korona; amennyiben éjjeli 12 óráig tart, óránként 1.50 korona; éjjel után óránként 3 korona pótlék illeti meg a munkavezetőt, mint a segéd munkavezetőt.

9. Ha az építkezés vidéken folyik, a munkavezetőnek rendes fizetése 50%-kal emelkedik; ezenfelül megfelelő útiköltség (II. oszt. vasúti jegy) és külön lakbér illeti meg; a segéd munkavezető rendes

fizetése 25⁰/₀-kal emelkedik, a többi pótlék épügy illeti meg, mint a munkavezetőt.

10. Teljes vasárnapi munkaszünet van s e napon az épületre (baleset kivételével) vagy az irodába való bemenetel tilos; nemkülönben munkaszünet illeti úgy a munkavezetőt, mint a segédmunkavezetőt mindazon szün- és ünnepnapokon, amelyek a segédmunkásokra nézve érvényeseknek ismertettek el. Amennyiben a szünnapokat az állam hivatalosan el nem ismerte, azokon a munkavezető és segédmunkavezető az irodában megjelenni tartozik.

11. Ha vasárnapon az építkezésnek folyamatban kell lenni, akkor a munkavezetőt óránként 2 (kettő), a segédmunkavezetőt óránként 1.50 korona pótlék illeti meg.

12. Minden egyemeletes és magasabb épületre egy szakember mint épületirnok rendelendő, aki a segédmunkásokra megállapított legmagasabb díjtétel szerint fizetendő.

13. Minden egyemeletes és ennél magasabb épületre állványozó munkavezető rendeltessék, aki felelős az állványozáshoz tartozó összes munkálatokért.

14. Amennyiben az előző pontokban meghatározott kisebb építkezéseket munkavezető vezet, azokra épületirnokok és állványozó-munkavezetők kirendelése nem szükséges s ezek teendőit a munkavezető eszközli.

15. A munkavezetőt három havi, a segédmunkavezetőt hat heti felmondás illeti meg.

16. Azon építési munkavezetők vagy segédmunkavezetők, akik mostani alkalmaztatási helyükön jelen szabályzat 4. pontjában körülírt minimális heti fizetésnél magasabb díjazást élveznek, ez állásukból — alaposabb okok nélkül — egy éven belül el nem bocsájthatók.

17. Jelen szabályzatból kifolyólag támadt összes vitás ügyek és sérelmek elintézésére úgy az ipartestület, mint a Budapesti Építésvezetők Köre által három-három tagú bizottság küldetik ki. E bizottság elnökét esetről-esetre a maga kebeléből olyképen választja, hogy ha a panaszttevő munkavezető, az elnök a munkaadók, ha a panaszttevő munkaadó, akkor az elnök a munkavezetők sorából választassék.

18. Jelen szabályzat 1906. június 1-én lép életbe, három évig érvényes és a nagyméltóságú m. kir. ipar- és kereskedelmi minisztérium által jóváhagyandó.

Elsőnek felszólaló Sziklai Zsigmond indítványára egyhangulag elfogadta a szakosztály, hogy tekintettel arra, hogy a munkavezetők „szerény“ fizetési kívánságaik horribilisak (a munkavezető minimális fizetése egyenlő egy főmérnökével) és tekintettel arra, hogy a munkabeosztás pedig az építőmesterek rendelkezési jogát felfüggesztené: a memorandum tárgyalásába egyáltalán bele nem megy és azt teljes egészében visszautasítja.

Egyben elhatározott, hogy az egyes t. tagok a munkavezetőket barátságosan figyelmeztessék a következményekre, ha magukat kívül álló egyének által félrevezettetni engednék. Méltányosnak találja a szakosztály, hogy egyes munkavezetők fizetése, ha a memorandumban felhozottak a valóságnak megfelelnek, tekintettel a változott viszonyokra, túlkicsiny és javításra szorúl; de ez nem szól a munkavezetők fizetésére általánosságban.

Uj tagok :

- Gfellner Ferenc* kisebb kőműves iparos VI., Szerecsen-u. 11.
Pujsek György kisebb kőműves iparos VI., Nagymező-u. 5.
Ripszám János kisebb kőműves iparos I., Aranykakas-u. 5.

Meghalt :

Bauer István ácsmester.

mell
szék
a IX
Gyö
gála

men
oszt
mok
rozt
fekt
bocs
állás
tagj

meg
jegy

Mag
tik.

Mu

Szik
Sán
hog
és r
kim
bért
pres